

Archeologienota Lokeren Daknammolenstraat

Programma van Maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE, Annelore BLOMME, Annelore VROMANS en Geert EGGERMONT

23-11-2017

1. Gemotiveerd advies

Het terrein bevindt zich ter hoogte van Daknammolenstraat 47 te Lokeren waarbij de oppervlakte van het terrein 5928,42 m² bedraagt. Er bevindt zich op dit adres reeds een bestaande bewoning en klein bijgebouwtje, met oprit dat gesloopt dient te worden. De initiatiefnemer plant op het terrein drie nieuwbouwwoningen met gemeenschappelijke en privé-oprit en terras. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen die qua omvang een dreiging betekenen voor potentieel aanwezig erfgoed. Kadastraal gezien bevindt het terrein zich op: Lokeren, Afdeling 1, Sectie A, Perceelnummers 17e en 17f.

Cartografische bronnen geven aan dat het plangebied onbebouwd was minstens vanaf het einde van de 18de eeuw tot halverwege de 20ste eeuw. Gedurende deze periode was het terrein vermoedelijk in gebruik als landbouwgebied. Nadien werd het terrein bebouwd en bebost, en kreeg het zijn huidige uitzicht. Voor de periode voor het einde van de 18de eeuw zijn geen bronnen beschikbaar die de aanwezigheid of afwezigheid van een archeologische site kunnen staven. Echter, daar waar in de ruime omgeving van het plangebied reeds archeologisch onderzoek werd uitgevoerd, werden wel degelijk archeologische vindplaatsen en artefacten aangetroffen. Deze onderzoeken, samen met toevalsvondsten, zijn indicatief voor de aanwezigheid van occupatie in de regio tijdens verschillende periodes in het verleden. Bovendien vormt de gunstige landschappelijke ligging op droge tot matig natte grond in de omgeving van de Bovendurme een belangrijk criterium. Op archeologisch vlak kan bijgevolg gesteld worden dat er een matig tot hoge potentiële waarde met aanzienlijk potentieel aan kennisvermeerdering aan het terrein voor de metaaltijden tot (volle) middeleeuwen kan toegeschreven worden.

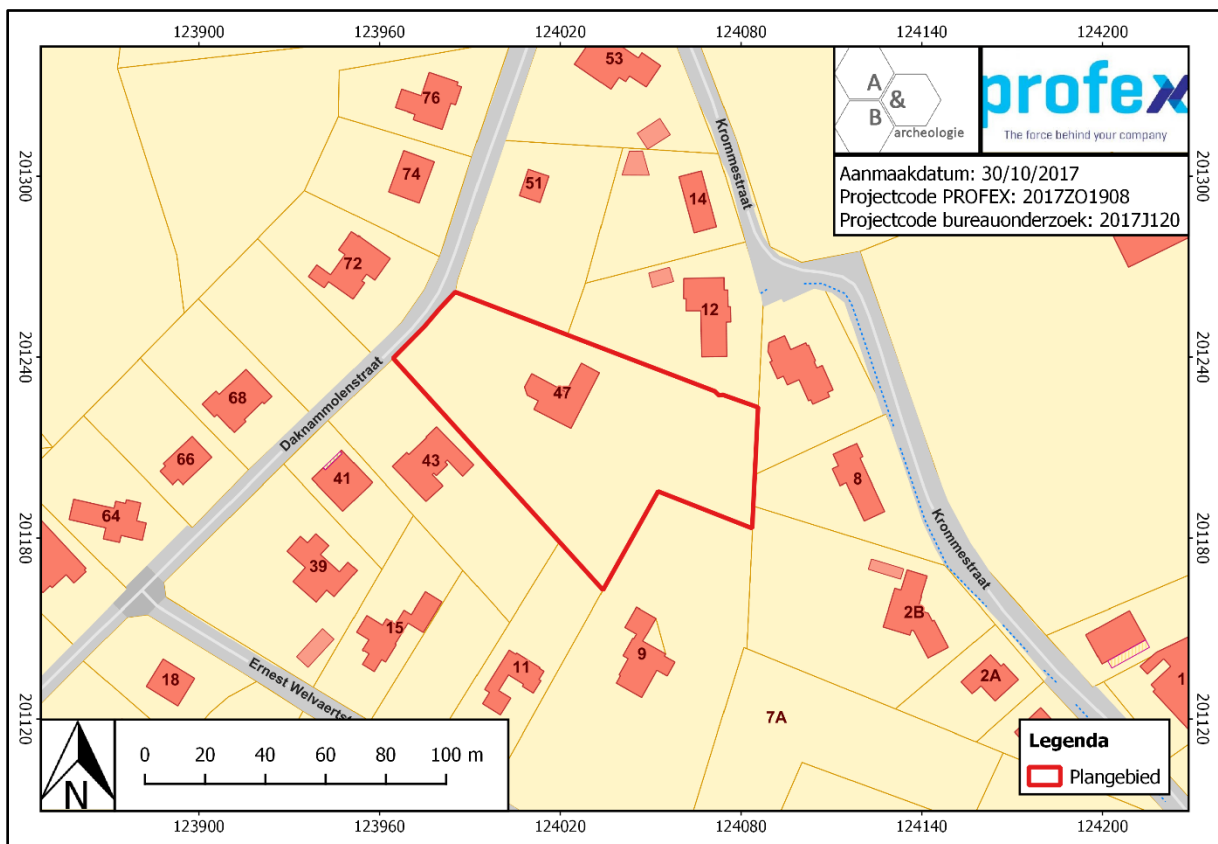
Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig waarbij alle relevante en beschikbare bronnen teruggevonden werden en geraadpleegd. Het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kon echter niet met zekerheid aantonen of zich al dan niet effectief een archeologische site op het terrein bevindt en in welke mate de geplande werken bijgevolg het bodemarchief kunnen verstoren. Hiervoor wordt het nodig geacht verder vooronderzoek uit te voeren. Een afweging naar kosten-baten en potentieel op kennisvermeerdering gaf aan dat een proefsleuvenonderzoek hier het meest opportuun is om archeologische informatie te verzamelen. Het geselecteerde gebied omvat slechts een gedeelte van het plangebied waarbij er een zone is met bomen die intact zal blijven (in situ bewaring van potentieel archeologisch erfgoed mogelijk). Voor het overige gebied, namelijk 3295,42m², dienen proefsleuven gegraven te worden. Andere vooronderzoeken (boringen, geofysisch onderzoek, veldkartering en metaaldetectie) zijn niet zinvol en dienen bijgevolg niet uitgevoerd te worden. Vanwege het feit dat men niet zeker is van de toekenning van de verkavelingsvergunning, dient het vooronderzoek op een later tijdstip, na een eventuele goedkeuring en het bouwrijp maken van het terrein, uitgevoerd te worden.

2. Administratieve gegevens en afbakening

Locatiegegevens: Lokeren Daknammolenstraat 47

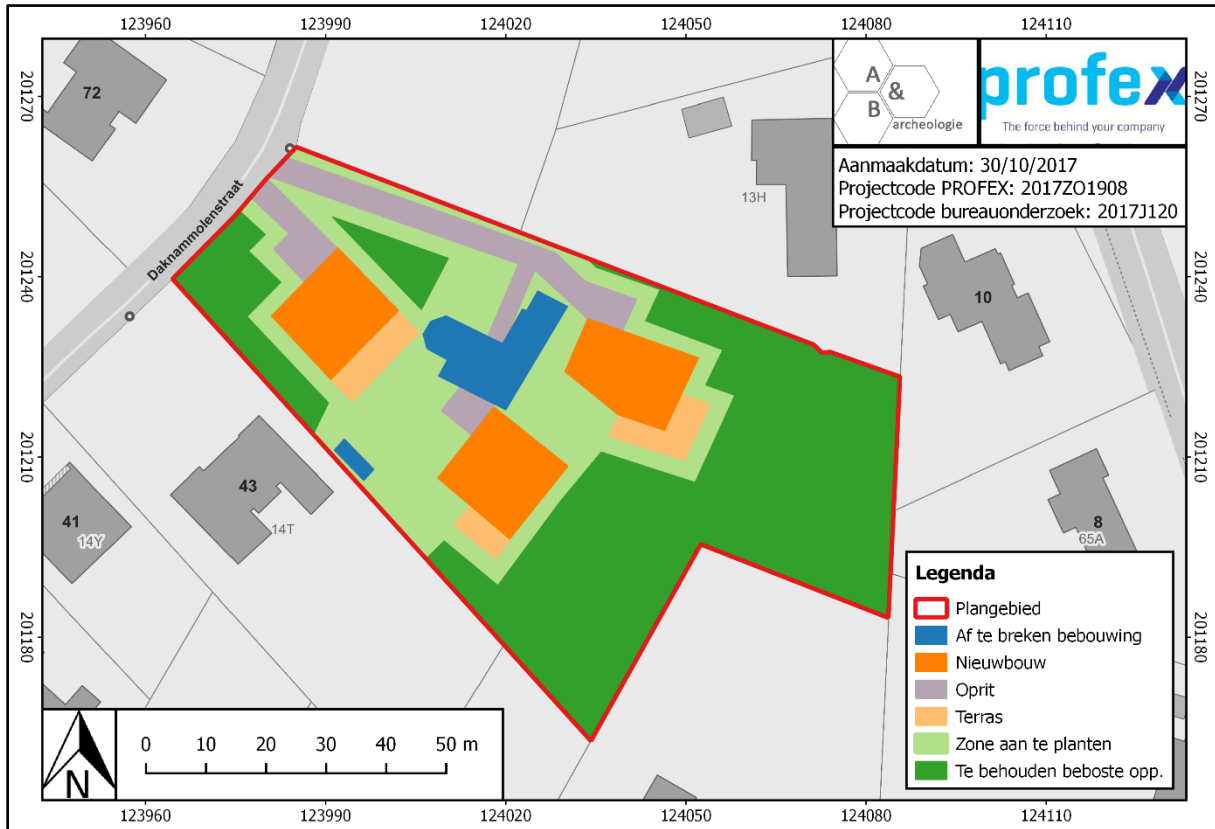
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: Noordwest:	x: 123 964,35 m	y: 201 239,75 m
Noord:	x: 123 984,93 m	y: 201 261,75 m
Zuidwest:	x: 124 083,60 m	y: 201 183,34 m
Zuid:	x: 124 033,92 m	y: 201 162,98 m

Kadastergegevens: Lokeren, Afdeling 1, Sectie A, Perceelnummers 17e en 17f

Figuur 1: Uitsnede uit het kadasterplan met aanduiding van het projectgebied (bron: geopunt.be).

Het totale terrein is 5928,42m². Van dit terrein komt 3295,42m² in aanmerking voor verder onderzoek waarbinnen het proefsleuvenonderzoek zich zal voltrekken. Het overige deel (2633m²) blijft behouden als bebost oppervlak en zal bijgevolg niet verstoord worden door de geplande werken.

Figuur 2: Uitsnede uit het kadasterplan met aanduiding van de geplande werken (bron: geopunt.be en initiatiefnemer).

In eerste instantie dient het terrein bouwrijp gemaakt te worden waarbij de woning en het houten gebouwtje voor houtopslag, en de oprit, afgebroken moeten worden. Het gebouw dient hierbij gesloopt te worden tot op het huidige maaiveldniveau, met behoud van kelder. De oprit mag enkel oppervlakkig verwijderd worden. Daarnaast moeten de aanwezige bomen gekapt worden. Hierbij is het belangrijk dat de stronken blijven zitten.

Vervolgens wordt verder vooronderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek geadviseerd. Dit dient in uitgesteld traject uitgevoerd te worden. Het is namelijk economisch niet interessant om de kosten van terreinwerk te dragen in het kader van een ontwikkeling waarvan men niet zeker is dat die zal vergund – en daadwerkelijk zal gerealiseerd – worden. Indien de ontwikkeling uiteindelijk niet zou vergund en uitgevoerd worden, is er geen sprake meer van een bedreiging van het eventueel archeologisch erfgoed in de bodem. Het is voor het bodemarchief daarenboven beter zo lang mogelijk ongestoord te blijven. Daarnaast bevindt er zich op dit moment nog een gebouw en bomen op het terrein. Afbraakwerken en het kappen van bomen zal echter pas gebeuren na het verkrijgen van de nodige vergunning.

3. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

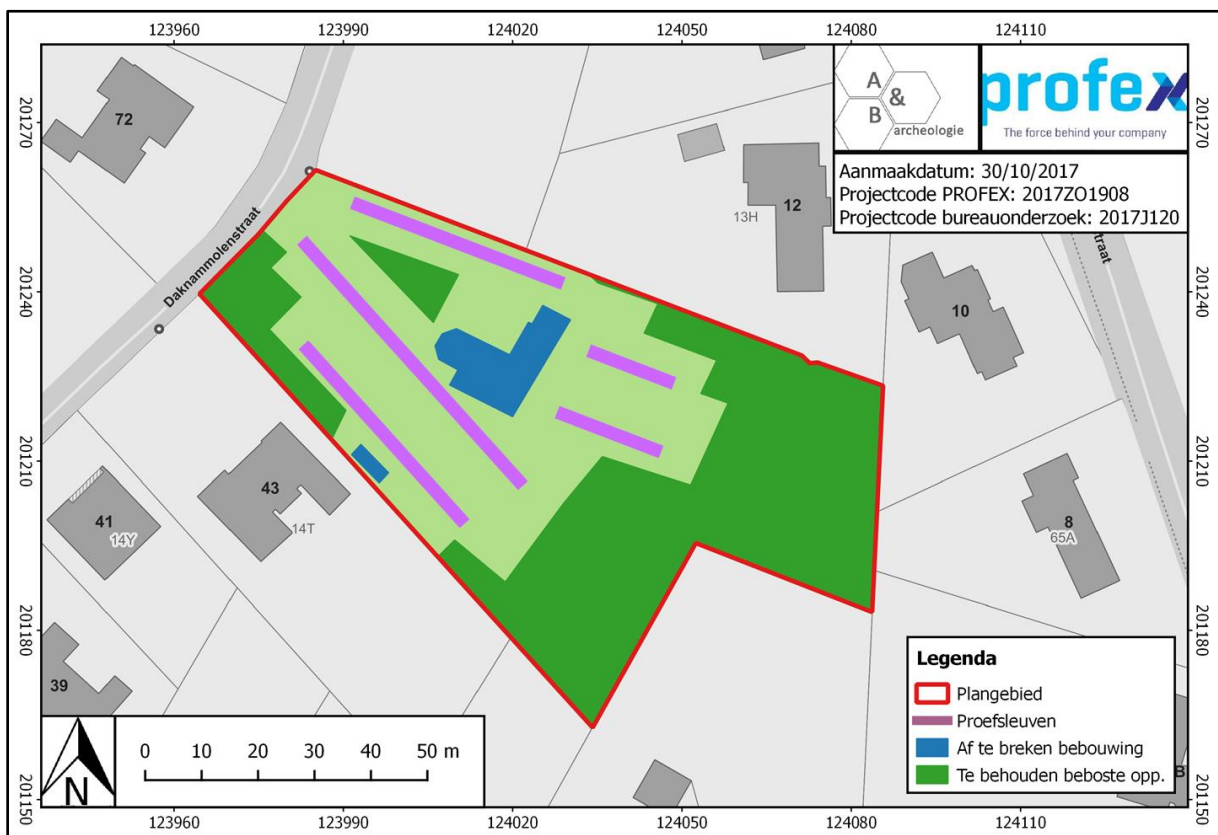
- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden? Of is verder onderzoek noodzakelijk?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en -technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om deze site te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op figuur 2. Er zijn geen criteria die toelaten alsnog af te zien van de uitvoering van de voorziene onderzoeksmethode in uitgesteld traject, tenzij de beoogde verkavelingsvergunning niet verleend wordt en de geplande werken bijgevolg niet doorgaan.

Inplanting sleuven

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt te worden van de inplanting van zo parallel en continu mogelijke proefsleuven in het onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt) en moet rekening gehouden worden met de topografie van het onderzoeksterrein. Zo zijn de sleuven algemeen georiënteerd volgens de helling van het terrein, dus dwars op het hoogteverschil. Daarnaast werd er ook rekening mee gehouden dat de sleuven niet doorheen de bestaande bebouwing lopen aangezien de ondergrond daar reeds verstoord is.

Figuur 3: Projectie van de sleuven op het kadasterplan (bron: geopunt.be en initiatiefnemer).

De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed waarbij voor de uitgraving gebruik gemaakt wordt van een niet-getande graafbak. In dit geval zullen 5 (W)NW-(O)ZO georiënteerde sleuven aangelegd worden met een interval van 12m. Om de diepte van het archeologische vlak te bepalen, wordt de kraan steeds begeleid door minstens één archeoloog en worden alle verdere voorschriften uit de Code van Goede Praktijk gevolgd. Daarnaast worden extra kijkvensters, dwarssleuven en volgsleuven aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen.

Er wordt ongeveer 10%, oftewel ca. 330m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven. Hierbij wordt bijgevolg ongeveer 165 lopende meter sleuven aangelegd. Daarnaast komt er nog op archeologisch interessante plekken, of op andere plaatsen om de (schijnbare) afwezigheid van sporen vast te stellen, voor 2,5%, oftewel ca. 82m², aan kijkvensters, dwarssleuven en volgsleuven. De ligging van deze bijkomende 2,5% is vrij te bepalen door de erkende archeoloog die het proefsleuvenonderzoek uitvoert. Op die manier is er een maximale info voor een minimale kost. Er wordt in totaal ca. 12,5% oftewel 412m² van het plangebied onderzocht.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. urnengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Code van Goede Praktijk

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

5. Gewenste competenties

- Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen waarbij minstens 1 van de uitvoerende archeologen minstens 100 werkdagen veldervaring heeft met onderzoek op zandgronden, en beide beschikken over minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek in zandgronden.
- Gedurende het proefsleuvenonderzoek dient een aardkundige of assistent-aardkundige met ervaring met betrekking tot zandgronden op afroep beschikbaar te zijn op het terrein.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien. Moesten er tijdens de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem redenen zijn waarom wel wordt afgeweken van de bepalingen in de code, dan worden deze gemotiveerd in het verslag van resultaten.